

B E V E Z E T É S.

Ne ijedezzel jámbor olvasó és ne itéld el már előre is e könyvecskét. Ne dobd félre, mihelyt fölültesen átlapoztad, mert bármilyen égetők is a kérdések, melyeket itt barátságos és bizalmas értekezésekben szellőztetünk, még sem fogod magadat rajtuk megégetni; a tűz, a melyről itt szó van, pusztá képlet és semmi több.

Jól tudom én és magad is sietni fogsz mentségedül kijelenteni, hogy nem te vagy az egyedüli, a kiben az ilyen égető kérdések legyőzhetetlen ellenszenvet ébresztenek és bizonyos aggodalmat keltenek. Beteg állapot ez, édes barátom, mely napjainkban már-már általánossá kezd válni. De mondd csak, mi képezze hát a katolikus hitvitázás tárgyát, ha minden égető, vagyis az embert közélről érintő, életbevágó és aktuális kérdést kerülni kell? Vajjon rég legyőzött és elhalt ellenségek ellen harczoljunk-e, a kik századok óta a történelem pantheonjában porlanak? Vagy pedig a mily komolyan, éppen oly udvariassággal ama — igaz napi — kérdések tárgyalásába bocsátkozzunk-e, melyekre nézve a közvéleményben semmiféle nézeteltérés sem uralkodik s a melyek az igazság szent jogait semmiben sem érintik, semmiben sem sértik?

Szent Isten! Ezért neveztetnénk mi katolikusok katonáknak, ezért képeznők mi a harczoló Egyházat, ezért hinók Krisztus urunkat fővezérünknek? Ez volna tehát az a harcz, a melyet azóta, hogy a keresztség és

a bérálás szentségében a legdicsőbb hadsereg lovagjaivá fölavattattunk, a tévely ellen szünet nélkül vivnünk kell? Vagy nem merő komédia volna az olyan csata, a melyben valamely képzeleti ellenséggel kellene viaskodni, a melyben csupán csak puskaporral töltött ágyukat, csakis eltompított kardokat, szóval csak olyan fegyvereket volna szabad használni, a melyék csillognak és zajt csinálnak, de az ellenséget meg nem sértetik, neki semmi kárt sem okozhatnak?

Nem, ez nem lehet így; mert ha a katholicismus isteni igazság és valóság, a mint csakugyan az, akkor az ő ellenségei is valóság, akkor a harc is, a melyet ellenük folytat, nem színpadi, vagyis képzeleti támadás és védelem, hanem sajnos és véres valóság. Komolyan és valósággal kell tehát a dologhoz hozzálátnunk s a diadalért harczolnunk; valódiaknak kell lenniök a fegyvereknek, a melyekkel küzdünk, valódiaknak kell lenniök az ütéseknek és vágásoknak, valódiaknak kell lenniök az osztott és kapott sebeknek.

Ha az Egyház történelmében lapozgatok, majdnem minden lapon, sokszor véres betűkkel ott találok ez igazságot.

Krisztus urunk párját nem ismerő erélylyel ostorozta és kárhoztatta a zsidók romlottságát; korának nemzeti és vallási előítéleteivel szemben kitüzte tanának zászlaját s életével fizetett meg érte. Pünkösöd napján az apostolok kilépvén a házból, a melyben a Szentlélek reájuk szállott, minden aggodalom nélkül szemükre hányták a papi fejedelmeknek és a tanácsnak az Üdvözítő meggyilkoltatását. S minthogy az akkor annyira égető kérdést megpendíteni merészelték, előbb megostoroztattak s utóbb megölettek.

S ezóta dicsőséges hadseregünk valamennyi hőse nem valamely túlhaladott és érdekét vesztett, sem pedig a jövő titkos fátyola alatt lappangó, hanem éppen az illető korban szőnyegre került napi égető kérdésnek köszönte dicsőségét. Az első hitvédők a császári trónon ülő koronás pogánysággal szemtől-szembe életük veszélyeztetésével is tárgyalták koruk égető kérdéseit. Az arianizmusnak az akkor ismert egész világot lángba borító égető kérdése volt az, a miért sz. Athanázznak üldöztetést, száműzetést, halálgyötrelmeket és a hamis zsinatok által kimondott kiközösítéseket kellett elszenvednie. És ugy-e bár sz. Ágoston sem félt századának összes égető kérdéseivel s nevezetesen a legégetőbbel, a pelagianizmussal foglalkozni?

És így századról-századra, korszakról-korszakra valahányszor az Isten és az emberi nemnek ellensége pokoli kemenczéjéből egy-egy égető kérdést dobott az emberek közé, a Gondviselés mindig egy vagy több embert támasztott, a kik e tévelyek égető kérdéseinek hatalmas kalapácsaikkal neki estek.

A simoniakus és ágyasságban élő papok ostora VII. Gergely, Averroesé és Aristoteles hamis tanítványaié aquinói sz. Tamás, Abelardé clairvaux-i sz. Bernát, az albiaiaké Guzman Domonkos és így tovább egész napjainkig. Hosszadalmas dolog volna a történelmen lépésről-lépésre végigmenni oly czélből, hogy egy különben is szembeszökő igazságot bebizonyítsunk; s ha ez igazságot mégis kérdés tárgyává tettük, ez azért történt, mert nagy ama szerencsétlenek száma, a kik ez igazságot erőszakosan porfelleggel iparkodnak körülvenni.

A mondottakhoz még csak ezt adom hozzá: mint-hogy minden századnak voltak égető kérdései, kétségkívül a miénknek is vannak. E kérdések kérdése, mely

valamennyi közt legégetőbb annyira, hogy bármely oldalról érintse is az ember, legott tüzes szikrákat szór — a liberalismus.

„Roppant sok a veszély — irták nem rég a burgosi egyháztartomány tudós és lelkes püspökei, — a mely a keresztény népnek hitét ma fenyegeti, de mind-ezen veszélyek voltaképen csak egy közös törzsből származnak s ez a természetelviség Nevezze ez magát rationalismus-, socialismus-, forradalom-, vagy liberalismusnak, lényegében soha sem más, mint a keresztény hitnek nyílt, vagy leplezett, de mindig határozott tagadása, a miért is éppen oly gondosan kerülendő, mint a mily buzgósággal a lelkek az örök üdvösségre vezérlendőek.“

Ezen tekintélyes és illetékes forrásból származó nyilatkozatban hivatalosan meg van jelölve századunk égető kérdése. Még világosabban és ugyancsak nagyobb illetékességgel formulázta a kérdést a nagy IX. Pius számtalan nyilatkozatában, nemkülönben dicsőségesen uralkodó XIII. Leo pápánk csak nem régen kiadott „Humanum genus“ kezdetű apostoli körlevelében s úgy hiszszük, hogy ezen körlevél, mely oly sok beszédre adott, ad és adni fog alkalmat, az Isten Egyházának nem utolsó szava e tárgyra vonatkozólag.

És ugyan miért illetné meg a liberalismust a tisztelet és a sérthetlenség különös előjoga, melynek eddig egyetlen egy eretnecség sem örvendett? Talán azért, mert az isteni fenhatóságot kereken és határozottan tagadván, az eddigi eretnecségeket mind magában egyesíti? Vagy azért, mert a társadalmi testet sokkal nagyobb mérvben megmételyezte, mint eddig bármely más eretnecség? Vagy talán azért, mert büntetésül bűneinkért azt sikerült elérnie, a mi eddig más eret-

nekségnek nem sikerült, t. i. hogy hivatalos és törvényes tévelygé nyilvánított s a fejedelmek tanácsában, a népek kormányzásában uralomra jutott? Ó nem, sőt ellenkezőleg éppen ezek amaz okok, a melyeknek minden jó katolikust arra kell indítaniok, hogy a liberalismus ellen, kerüljön bármibe, nyílt és bátor keresztetes hadat hirdessen és vívjon.

Előre, előre, ez az ellenség, ez a farkas, ezt kell az Egyház Főpásztorának vezényszavára nekünk is, a kik a keresztény nép lelki üdvének munkálására Istentől hivatva vagyunk, mindnyájunknak hangoztatnunk.

Ezzel megindítjuk a harczot, megkezdjük rövid és bizalmas értekezéseinket; előre is kijelentjük azonban, hogy minden állításunkat a legapróbb részletekig a csalhatatlan igazság egyedüli hirnöke, az Egyház ítéletének föltétlenül alávetjük.

Sabadell, 1884. A szent Rózsafüzér havában.
